

Tiedote 22.3.2005

Ihmisoikeusliitto paheksuu saamelaisten poronhoitoalueen metsänhakkuita

Ihmisoikeusliitto ry on laatinut saamelaisten poronhoitoalueiden metsänhakuista noussutta kiistaa koskevan kannanoton. Kannanotto on toimitettu tänään suoraan ministereille Vanahanen, Tuomioja, Korkea-osa, Koskinen ja Enestam.

Kirjeessään IOL muistuttaa ministereitä siitä, että perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelaisille poronhoito ei ole vain elinkeinotoimintaa, vaan sillä on laaja kulttuurinen ja yhteisöllinen merkitys. Saamen kieli, saamelainen käsityötaide ja kulttuuri, yhteisöllinen elämä ja kulttuuriperinnön siirto uusille sukupolville ovat kaikki sidoksissa poronhoitoon ja sen vuosisatojen myötä kehittyneisiin muotoihin. Jos saamelainen poronhoito tukahtuu tai tukahdutetaan, menetetään maassamme kokonainen kulttuuri juuri kun sitä vihdoinkin on alettu arvostaa, esimerkiksi perustuslain tekstissä.

Metsähallitus on vedonnut kiistassa lähinnä 200 metsätaloudessa toimivan henkilön työllisyyteen. Näin tärkeää kuin näiden ihmisten työllisyys onkin, on asiassa huomioitava saamelaisten erityisasema alkuperäiskansana. YK:n ihmisoikeuskomitean ratkaisuissa – muun muassa Suomea koskevista – on nimenomaisesti korostettu, että valtion vastuuta alkuperäiskansan kulttuurin turvaamisessa arvioidaan tuon kulttuurin perustana olevien elinkeinojen elinvoimaisuuden kautta, ei suhteessa muun väestön intresseihin. Muun väestön toimeentulon turvaamiseksi on haettava ratkaisuja, jotka eivät kajoa saamelaiseen poronhoitoon tai muulla tavoin saamelaiskulttuurin elinvoimaisuuteen.

Kannanotossaan Ihmisoikeusliitto vetoaa muun muassa Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin sekä niitä valvovien ihmisoikeuskomiteoiden Suomesta antamiin lausuntoihin. Viimeksi viime syksynä käsitellessään Suomen määräaikaisraporttia ihmisoikeuskomitea kiirehti Suomea saamelaisten maa- ja metsäoikeuksien selvittämisessä ja kehotti valtiota toistaiseksi pidättymään kaikista toimenpiteistä, jotka vaikeuttavat saamelaisten maa- ja metsäoikeuksien toteuttamista.

Ihmisoikeusliitto muistuttaa, että saamelaisalueen hakkuita koskeva kiista ei ole saamelaisten ja muun paikallisen väestön välinen vaan perimmältään kyse on Suomen valtion ja maamme saamelaisen alkuperäiskansan välisestä konfliktista. Suhteessa saamelaisten oikeuksiin Suomen valtio ei valitettavasti toistaiseksi puhu yhdellä suulla. Perustuslain, kansainvälisten esiintymisten ja juhlapuheiden tasolla Suomi on siirtynyt menneiden vuosikymmenien assimilaatiopolitiikasta kansakuntien eturiviin alkuperäiskansojen, mukaan lukien oman alkuperäiskansansa puolestapuhujana.

Valitettavasti näistä myönteisistä muutoksista huolimatta useilla hallinnonaloilla esiintyy edelleen välinpitämättömyyttä ja suoranaista vihamielisyyttä saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksia kohtaan. Saamelaisen kulttuurimuodon perustana olevan poronhoidon jättäminen liikelaitoksena toimivan Metsähallituksen tempoilevan ja oikeudellisista näkökohdista piittaamattoman toiminnan varaan on häpeä Suomelle ja kaikille sen poliittisesti vastuunalaisille toimijoille. Poliittisten toimijoiden välinpitämättömyys myös lietsoo eripuraa paikallisten väestöryhmien välillä ja johtaa yhä suurempiin vaikeuksiin saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien turvaamisessa.

Ihmisoikeusliitto vetoaa kirjeen saaneisiin ministereihin ja toivoo, että nämä asettuisivat julkisissa esiintymisissään ja ratkaisuisaan Suomen Perustuslain, Suomen solmimien ihmisoikeussopimusten ja Suomen kansainvälisen ihmisoikeuspolitiikan mukaiselle linjalle myös silloin, kun kyseessä on saamelaisporonhoidon toimintaedellytysten turvaaminen. Metsän hakkaaminen selluloosan raaka-aineeksi tulee lopettaa saamelaisalueen kotiseutualueella. Sen tilalle olisi luotava sama määrä pohjoisen puun työvoimavaltaiseen ja sen erityispiirteitä kunnioittavaan hyödyntämiseen liittyviä työpaikkoja.

Helsingissä 22.3.2005
Kristiina Kouros
pääsihteeri
Ihmisoikeusliitto ry